

Datum

2023-03-21

Vår referens

Håkan Karlström

Miljöinspektör

hakan.karlstrom@malmo.se

**Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet om Förslag till
författningsändringar med anledning av EU-förbud mot användning av
blyhagel vid skjutning i och nära våtmark
MN-2023-2531**

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har genom stadskontoret översänt *Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet – Förslag till författningsändringar med anledning av EU-förbud mot användning av blyhagel vid skjutning i och nära våtmark*. Miljönämnden ser positivt på förslaget. Med denna förändring kommer flertalet av de vattenfåglar som för närvarande dör av blyförgiftning i EU att räddas och ytterligare blyföroreningar i våtmarkerna kommer till stor del att upphöra. Miljönämnden vill dock framföra att det fortsatt kommer vara möjligt för jägare att använda blyhagel inom områden som inte omfattas av det kommande förbudet. Som ett nästa steg vore det därför lämpligt att införa totalförbud mot användning av blyhagel vid jakt och skytte i hela EU.

Miljönämnden anser också att det övergripande tillsynsansvaret i första hand bör ligga på en statlig nivå och inte, som det föreslås, på kommunal nivå då det finns oklarheter gällande tillsynens genomförande och finansiering. I det fall kommunen skulle få tillsynsansvaret finns det behov av omfattande tillsynsvägledning.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsens remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.
2. Miljönämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2023-03-21
- Bilaga 1 - Förslag till författningsändringar med anledning av EU-förbud mot användning av blyhagel vid skjutning i och nära våtmark

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2023-04-25

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen, stadskontoret

Ärendet

Kommunstyrelsen har genom stadskontoret översänt en remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet. Svar önskas senast 2023-03-28, men anstånd har begärts och meddelats så att svar ska lämnas senast den 2023-04-26 efter miljönämndens sammanträde 2023-04-25.

Bakgrund

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat ett förslag till författningsändringar med anledning av EU-förbud mot användning av blyhagel vid skjutning i och nära våtmark. Förslaget syftar till att anpassa ett redan befintligt svenskt förbud mot användning av blyhagel vid skytte och vid jakt i våtmark och över grunda delar av öppet vatten till ett nytt EU-förbud mot avlossande och medhavande av blyhagel vid skjutning i eller nära våtmark.

Användningen av blyhagel i våtmarker innebär en risk för att sjöfågel får i sig bly och även att djur och människor som äter fåglarna blir förgiftade.

För två år sedan beslutades att inom EU förbjuda blyhagel vid skytte i våtmark genom en ändring av Reach-förordningen. Förbudet, som började gälla den 15 februari 2023, motsvarar i stort det nationella förbud som i dag finns i Sverige mot användning av blyhagel vid jakt i våtmark som har gällt i Sverige sedan 2002. Det nya EU-förbudet innebär en utvidgning från det nationella förbudet dels genom hur våtmark definieras, dels genom regler om en buffertzona på hundra meter från en våtmark. Det blir även förbjudet att medha blyhagel vid skjutning i våtmarker eller på väg till eller från skjutning i våtmark.

Det föreslås att förordning (1998:944) om förbud m. m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter anpassas till kommissionens förordning (EU) 2021/57 av den 25 januari 2021 om ändring av bilaga XVII till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach) på så sätt att befintliga förbud behålls i de delar de går längre än EU-förbudet och tas bort där bestämmelserna överlappar EU-förbudet.

Det föreslås även en ändring i miljötillsynsförordningen (2011:13) som innebär att den kommunala nämnden som ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken ges ansvaret för att kontrollera att förbudet följs. Vidare föreslås ett antal ändringar i förordningen om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter som innebär att svensk rätt anpassas till ändringar i EU-lagstiftningen.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden ser positivt på förändringen. Med denna lag kommer flertalet av de vattenfåglar som för närvarande dör av blyförgiftning i EU att räddas och ytterligare blyföroreningar i våtmarkerna kommer till stor del att upphöra.

Det kommer emellertid att vara fortsatt möjligt för jägare att använda blyhagel inom områden som inte omfattas av förbudet. Miljönämnden har förståelse för att blyhagel har goda ballistiska egenskaper och är effektivt vid jakt och skytte, men vill framföra att de negativa konsekvenser som blyhagel kan ge upphov till för människors hälsa och miljön kan betraktas som stora.

Miljönämnden anser att ett bra nästa steg vore att införa ett totalförbud mot användning av blyhagel vid jakt och skytte, vilket är process som pågår inom EU.

Det föreslås även ändringar i miljötillsynsförordningen (2011:13) som innebär att den kommunala nämnden som ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken ges ansvar att kontrollera att förbudet följs. Miljönämnden anser att det övergripande tillsynsansvaret bör ligga på en statlig nivå eftersom det både är oklart hur tillsynen ska finansieras och vilka befogenheter som den kommunala tillsynsmyndigheten har enligt miljölagstiftningen att kunna agera fullt ut i samband med inspektioner. Det blir därmed svårt att kunna planera och utföra denna tillsyn på ett fullgott sätt. Det finns även en risk för hotfulla situationer i samband med inspektioner, då jägare kanske inte alltid vill låta sig bli legitimerade och inspekterade av kommunens tjänstepersoner. Det finns därför ett behov av att tillsynen samordnas med polisen så att den kan utföras på ett tryggt, rättssäkert och effektivt sätt. Vidare finns det oklarheter kring hur våtmark definieras vilket innebär att det är svårt att avgöra om jakten sker inom eller utanför ett våtmarksområde vilket är avgörande för om förbudet följs eller ej. Miljönämnden bedömer sammantaget att det finns flera skäl till att tillsynen bör hanteras av en statlig myndighet.

Miljönämnden kan vidare konstatera att konsekvensanalysen gällande den kommunala tillsynen är kort och inte tillräckligt omfattande. Det behöver klargöras om det exempelvis är möjligt enligt miljöbalken för tillsynsmyndigheten att begära legitimation från en jägare som uppehåller sig i ett våtmarksområde då det är nödvändigt för handläggningen av ärendet att kunna identifiera personen. Vidare behöver det klargöras om tillsynsmyndigheten har rätt enligt miljöbalken att kräva att jägaren bryter sitt vapen och tar ut hagelpatronerna för inspektion eller ta ur de patroner som förvaras i patronväskan för inspektion i det fall personen inte gör det frivilligt.

Miljönämnden vill framföra att i dessa situationer kan det behövas hjälp av polisen. Det betyder att tillsynen behöver samordnas med polisen och frågan är om det finns tillräckligt med resurser avsatta hos polisen för att hjälpa till i detta uppdrag. Miljönämnden vill belysa att det kan uppkomma en ökad hotbild i samband med tillsynen och det behöver klargöras bättre vad som krävs för att risken för eventuella hot ska minimeras samtidigt som tillsynen ska vara effektiv.

Det framgår inte heller tydligt i konsekvensanalysen vem som är verksamhetsutövaren. Det behöver förtydligas om det är ett jaktlag som bedriver jakt i ett våtmarksområde, som kan anses var verksamhetsutövare enligt miljöbalken eller det handlar om den enskilde jägaren. Det behöver även förtydligas vilket ansvar som jaktledare har enligt jaktlagen när det gäller vilken ammunition som används.

Kommunen har möjlighet att ta ut tillsynsavgift för tillsynen enligt miljöbalken med förordningar enligt taxa beslutad av kommunfullmäktige. Tillsynsavgiften kommer sannolikt bara att kunna täcka en del av tillsynen, med tanke på de uppenbara svårigheter det finns att bedriva tillsynen, vilket innebär att resurser i form av skattemedel behöver användas för att tillsynen ska kunna genomföras fullt ut.

Med tanke på ovanstående är det extra viktigt att tillsynsvägledning tas fram i samband med att den nya lagstiftningen träder i kraft för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsynen på ett effektivt och rättssäkert sätt.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har beaktats vid handläggningen av detta ärende på så vis att barn inte ska behöva utsättas för de risker som finns med det bly som kommer ut i våtmarker. Riskerna kan vara att barn kommer i direktkontakt med bly eller att de blir förgiftade när de äter fåglar som har innehåll av bly.

Förslaget har utarbetats av Håkan Karlström, Miljöinspektör

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Ola Gustafsson
Avdelningschef
Avdelningen för miljö- och hälsoskydd